

متون نظم عربی (مُعلّقات و قصایدی از مُتنبّی)

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی

دکتر سید احمد امامزاده
عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم

تهران

۱۳۸۹

مؤلف	سیداحمد امامزاده
ویراستار	اسدالله معظمی گودرزی
نمونه خوان	فاطمه اسلامی
صفحه آرا	محبوبه بدخشان فرد
طراح جلد	عزیز محسنی
ناشر	کلک سیمین
ناظر چاپ	پروانه خادمی
لیتوگرافی	صدف
چاپ	شرکت چاپ گلرنگ
صحافی	مهرگان
نوبت چاپ	دوم
سال چاپ	۱۳۸۹
تیراژ	۳۰۰۰
قیمت	۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۶۸-۳۰-۴

تهران: خیابان انقلاب، خیابان شهدای زاندارمری، شماره ۵۸، واحد ۱۲، طبقه ۳، تلفنکس: ۶۶۴۶۸۵۴۵
kelke_simin@yahoo.com

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای ناشر محفوظ است.

سرشناسه	امامزاده، احمد، ۱۳۲۵ -
عنوان و نام پدیدآورنده	متون نظم عربی (معلقات، قصاید از متنی) مؤلف احمد امامزاده
مشخصات نشر	تهران: کلک سیمین، ۱۳۸۸
مشخصات ظاهری	۲۱۶
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۴۶۸-۳۰-۴
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتاب حاضر بر اساس سرفصل دروس کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی برای درس عربی ۳، نظم عربی تدوین شده است.
موضوع	شعر عربی -- پیش از اسلام -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	زبان عربی -- کتابهای قرآنت -- ادبیات
موضوع	زبان عربی -- صرف و نحو -- راهنمای آموزشی (عالی)
رده‌بندی کنگره	۱۳۸۸ م ۲ الف/۵/۲۸A
رده‌بندی دیویی	۸۹۲/۷۱۱۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی	۱۷۱۱۶۵۸

سُخَن کِلک

سُخَن کِلک هم سخنی است از آن دست سخنان که دیگران آورده‌اند و رانده‌اند؛ این هم سخنی است نیمه‌بریده که عمر به پایان می‌رساند و به پایان نمی‌رسد. حدیثی است دیگر از زبان کِلکی دیگر، این حدیث از سر دردی است که ما می‌گوئیم؛ اگرچه ما را از درد عشق با کس حدیث نیست و حاجتی نیست که بر زبان آید اما گریز و گزیری هم نیست جز آنکه در بیان آید و از کِلکِ سیمین تراود و زاید.

کِلکِ سیمین هم ناشری است چون دیگران، دیر آمده است با کوله‌باری از سخنان نیمه‌بریده، از همه‌چیز و از همه‌جا، تا همیشه ...

کِلکِ سیمین، جامهٔ خدمت بر تن کرده برای نشر آثار فخیم و انتشار اندیشه‌های عظیم، تا چه قبول افتد و چه در نظر آید؛ که گفته‌اند:

«اینم قبول بس که بمیرم بر آستان

تا نسبتم کنند که خدمتگزار اوست»

درسنامهٔ حاضر تحت عنوان متون نظم عربی به توصیف آنچه که مؤلف ارجمند اثر در مقدمهٔ خویش برشمرده‌اند، شرح و توضیح دو معلقه از معلقات سَنع و قصایدی چند از دیوان متنی است که برای درس متون نظم عربی ۳ ویژه دانشجویان کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی تدوین و تنظیم شده است. درسنامهٔ مذکور شرحی ساده و توضیح و ترجمه‌ای روان برای مخاطبان است.

مزیت این چاپ بر چاپ نخست این است که هم اغلاط مطبعی و کاهش و افزایشهای مورد نظر مؤلف محترم اثر مندرج گردیده و هم ۳ دوره آزمون نیز بدان افزوده شده است. این آزمونهای چهارگزینه‌ای - تشریحی سالهای گذشته بر غنای اثر افزوده است. در پایان سپاسگزار عزیزانی از جمله جناب آقای یوسف بندانی ترشکی، کارشناس ارشد زبان و ادبیات عرب هستیم که با مرقومات اصلاحی خود ما را در ویرایش جدید یاری نمودند. توفیق رفیقِ راهتان باد!

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه مؤلف
	بخش اول
۵	معلقه اول. معلقه زُهير ابن أبي سلمی المُرَني
۴۵	معلقه دوم. معلقه لبيد ابن أبي ربيعة
	بخش دوم
۹۹	قصیده اول. نُعِدُّ الْمَشْرِقِيَّةَ وَالْعَوَالِي
۱۱۹	قصیده دوم. فَدَيْنَاكَ مِنْ رِبْعٍ وَإِنْ زِدْتَنَا كَرِيًّا
۱۴۱	قصیده سوم. أَعِيدُوا صَبَاحِي فَهُوَ عِنْدَ الْكَوَاعِبِ
۱۵۹	قصیده چهارم. أَطَاعِينَ خَيْلًا مِنْ فَوَارِسِهَا الذَّهْرُ
۱۷۷	منابع و مآخذ
۱۷۹	آزمونهای کارشناسی ارشد
۱۸۱	آزمون ۱
۱۸۵	آزمون ۲
۱۸۹	آزمون ۳
۱۹۳	آزمون ۴
۱۹۷	آزمون ۵
۲۰۱	آزمون ۶
۲۰۵	آزمون ۷

مقدمه مؤلف

درسنامه حاضر براساس سرفصل دروس کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی برای متون نظم عربی (۳) در دو بخش تهیه و تدوین شده است:

○ بخش اول: دو معلقه از معلقات هفت گانه، معلقه زهیر بن ابی سلمی المُرَنی و معلقه لیبیدین ابی ربیعه؛

○ بخش دوم: چهار قصیده از دیوان متنبی.

شرح مذکور شامل ترجمه لغات مشکل، ترکیب و بعضاً تجزیه، ذکر برخی صناعات ادبی و در پایان ترجمه روان کلیه ادبیات است.

پیش‌نیاز این درس صرف و نحو عربی است. دانشجویان گرامی ابتدا باید صرف و نحو را خوب یاد گرفته باشند تا بتوانند وارد مباحث این درس شده، از آن بهره‌مند شوند.

هدف دانستن این چند قصیده نیست، بلکه قصد آن است که دانشجویان محترم کارشناسی ارشد ادبیات فارسی بتوانند تمام ابیات معلقات و دیوان متنبی را صحیح بخوانند، تجزیه و ترکیب و ترجمه کنند؛ صناعات ادبی را تشخیص دهند و تأثیر مضامین معلقات و اشعار متنبی را در ادبیات فارسی بیابند.

دانشجو برای هر درس از دروس کارشناسی ارشد موظف است یک تحقیق تهیه کند تا بتواند در پایان این دوره پایان‌نامه خود را براساس اصولی که در تحقیقهای دروس یاد گرفته، بنویسد.

موضوعاتی تحقیقی که برای این درس پیشنهاد می‌شود تحت عناوین زیر قابل ارائه است:

○ تأثیر اشعار متنبی بر اشعار دیوان یکی از شعرای فارسی زبان ایرانی

- اقتباس و تضمین یکی از شعرای ایران از اشعار متنبی
 - مقایسهٔ وصف و مطلع قصیده در معلقات و اشعار فارسی
 - تأثیر اشعار متنبی بر نثر فارسی
 - صور خیال در اشعار عربی و مقایسه آنها با اشعار فارسی و یا موضوعاتی دیگر به انتخاب دانشجو و تأیید استاد.
- امید است این درسنامه برای یادگیری بهتر متون نظم عربی راهنمایی مناسب باشد.
در پایان از همهٔ همکاران انتشارات کلک سیمین که در مراحل آماده‌سازی و چاپ این اثر کوشیده‌اند قدردانی و تشکر می‌شود.

دکتر سید احمد امامزاده

تهران، اردیبهشت ۱۳۸۸